

*Dalība starptautiskos izglītības pētījumos
izglītības kvalitātes monitoringa sistēmas
attīstībai un nodrošināšanai.
Pasākums 4.2.2.5.*

Latvijas Universitāte
Pedagoģijas, psiholoģijas un
mākslas fakultāte

IZGLĪTĪBAS PĒTNIECĪBAS
I N S T I T Ū T S

Lasītprasmes sasniegumu un to kontekstu izmaiņas PISA pētījumos

Andrejs Geske

*Latvijas Universitāte
Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultāte
Izglītības pētniecības institūts*

Latvijas Universitātes 81. starptautiskā zinātniskā konference, Rīga 2023

Izglītības un zinātnes
ministrija

LATVIJAS
UNIVERSITĀTE
ANNO 1919

Mērķis

- **Kā mainījušies lasītprasmes sasniegumi un to konteksti Latvijā, Somijā un Igaunijā?**

Dati

- **OECD PISA 2009, 2012, 2015, 2018**
- **Latvija, Igaunija, Somija**

Metode

- **Aprakstošā statistika**

Kas mainījies valstī?

Nauda un iedzīvotāji

	EST	FIN	LVA
IKP uz cilvēku	57%	6%	45%
Iedzīvotāju skaits	-2%	3%	-10%
15 gadus vecu jauniešu skaits	-13%	-13%	-27%
PISA ietvertie 15 gadīgie	-12%	-9%	-32%

Vidējais skolēnu skaits, PISA 2009, 2018

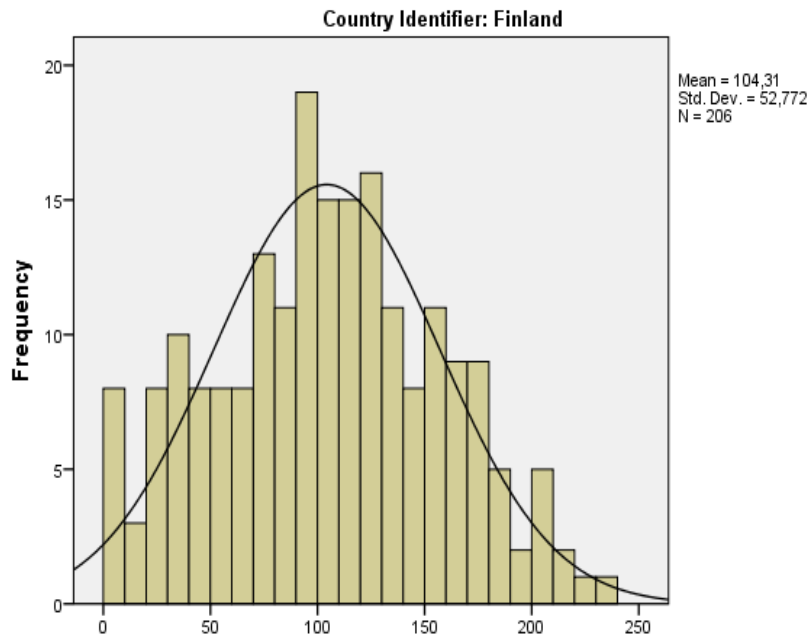
	Gads	Igaunija	Somija	Latvija
Vidējais skolēnu skaits skolā (mediāna)	2009	299	350	181
	2018	204	338	210
Vidējais skolēnu skaits skolas devītajās klasēs (mediāna)	2009	22	94	18
	2018	19	66	19
Vidējais devītās klases lielums (mediāna)	2009
	2018	18	18	13

2018	Igaunija	Somija	Latvija
iedzīvotāju blīvums (cilvēki / kv.km.) ¹	30,8	18,1	31,21

Skolēnu skaits skolas devītajās klasēs, 2018

Somija

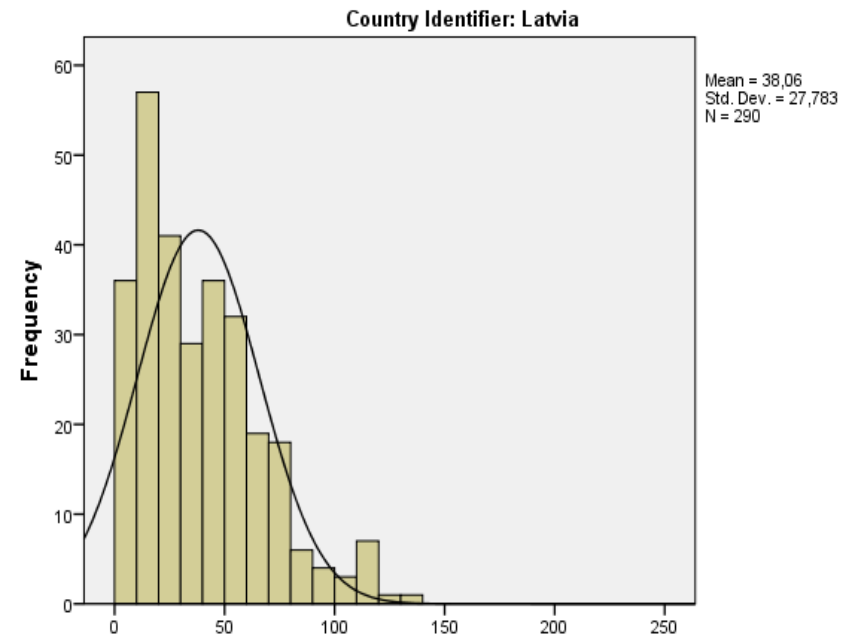
At your school, what is the total number of students in the <national modal grade for 15-year-olds>?

At your school, what is the total number of students in the <national modal grade for 15-year-olds>?

Latvija

At your school, what is the total number of students in the <national modal grade for 15-year-olds>?

At your school, what is the total number of students in the <national modal grade for 15-year-olds>?

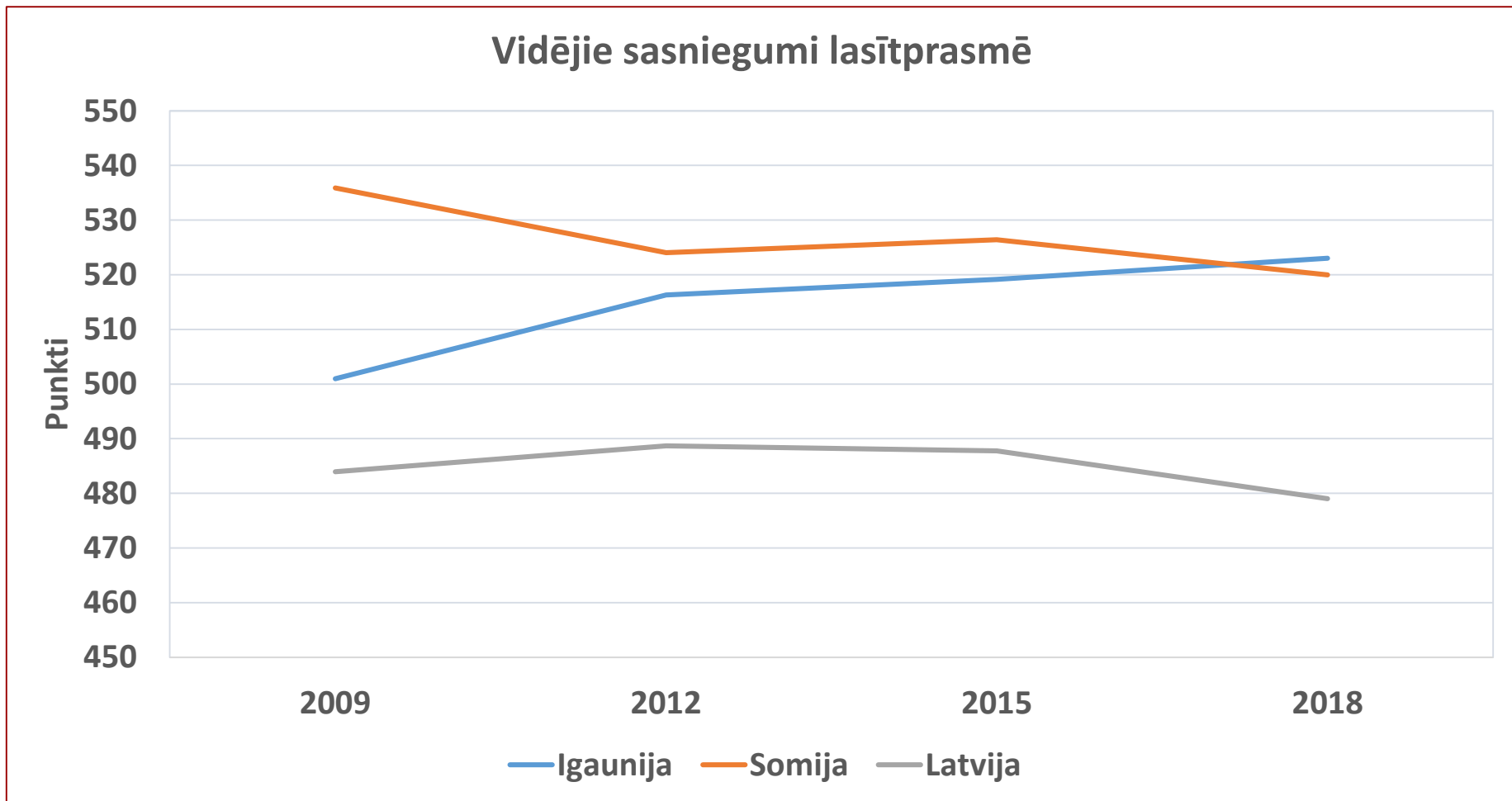
Skolu konkurence

Apkārtnē nav citu skolu, uz kurām vecāki var sūtīt savus bērnus

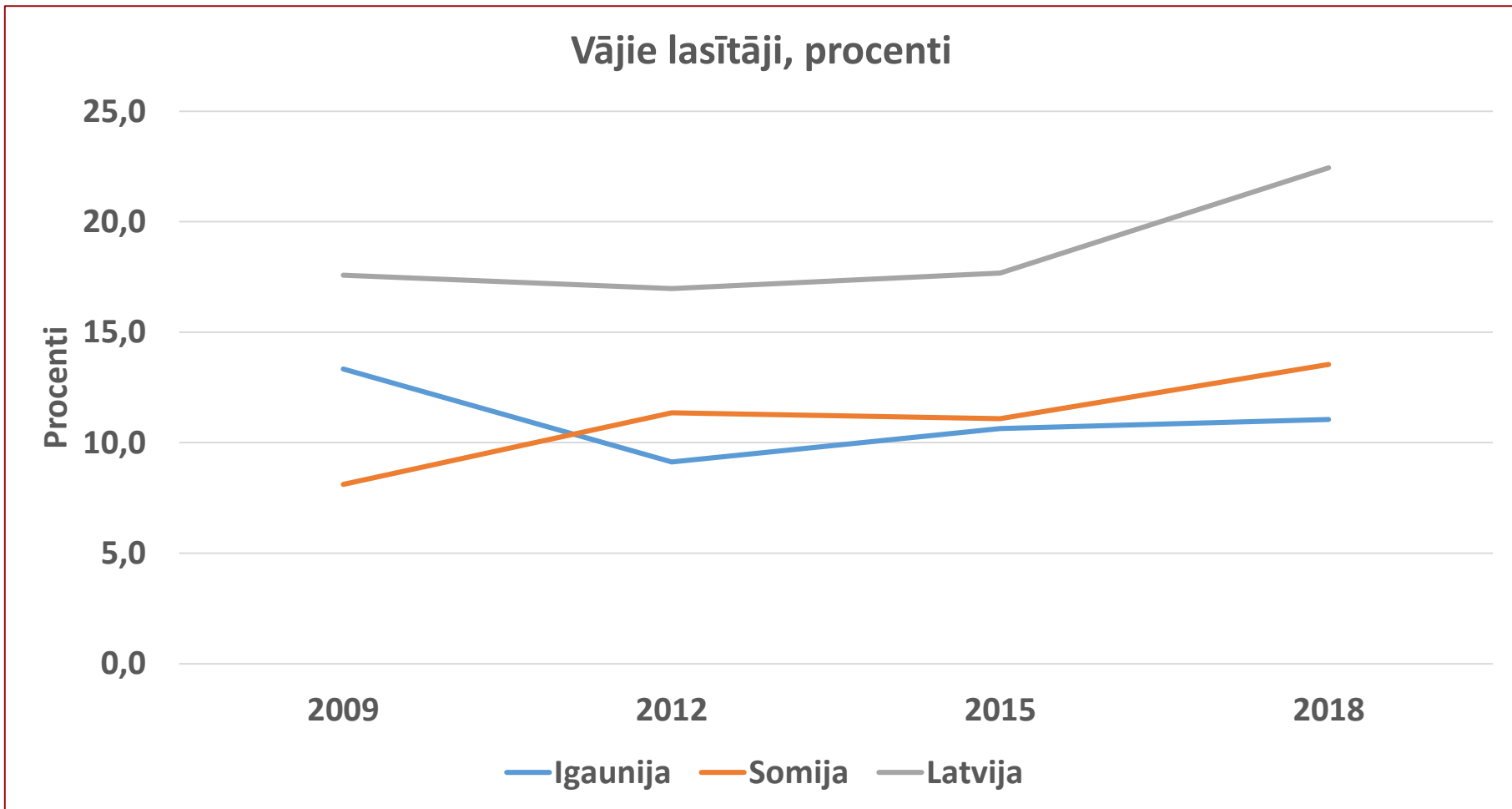
2018	Ciems	Neliela pilsēta	Pilsēta	Liela pilsēta
Igaunija	23%	14%	6%	11%
Somija	94%	83%	64%	36%
Latvija	6%	10%	6%	4%
2009	Ciems	Neliela pilsēta	Pilsēta	Liela pilsēta
Igaunija	44%	23%	9%	0%
Somija	90%	71%	25%	18%
Latvija	22%	8%	3%	4%

**Kā mainījušies lasītprasmes
sasniegumi?**

Latvijas, Igaunijas un Somijas skolēnu sasniegumi lasītprasmē, PISA 2009 – 2018

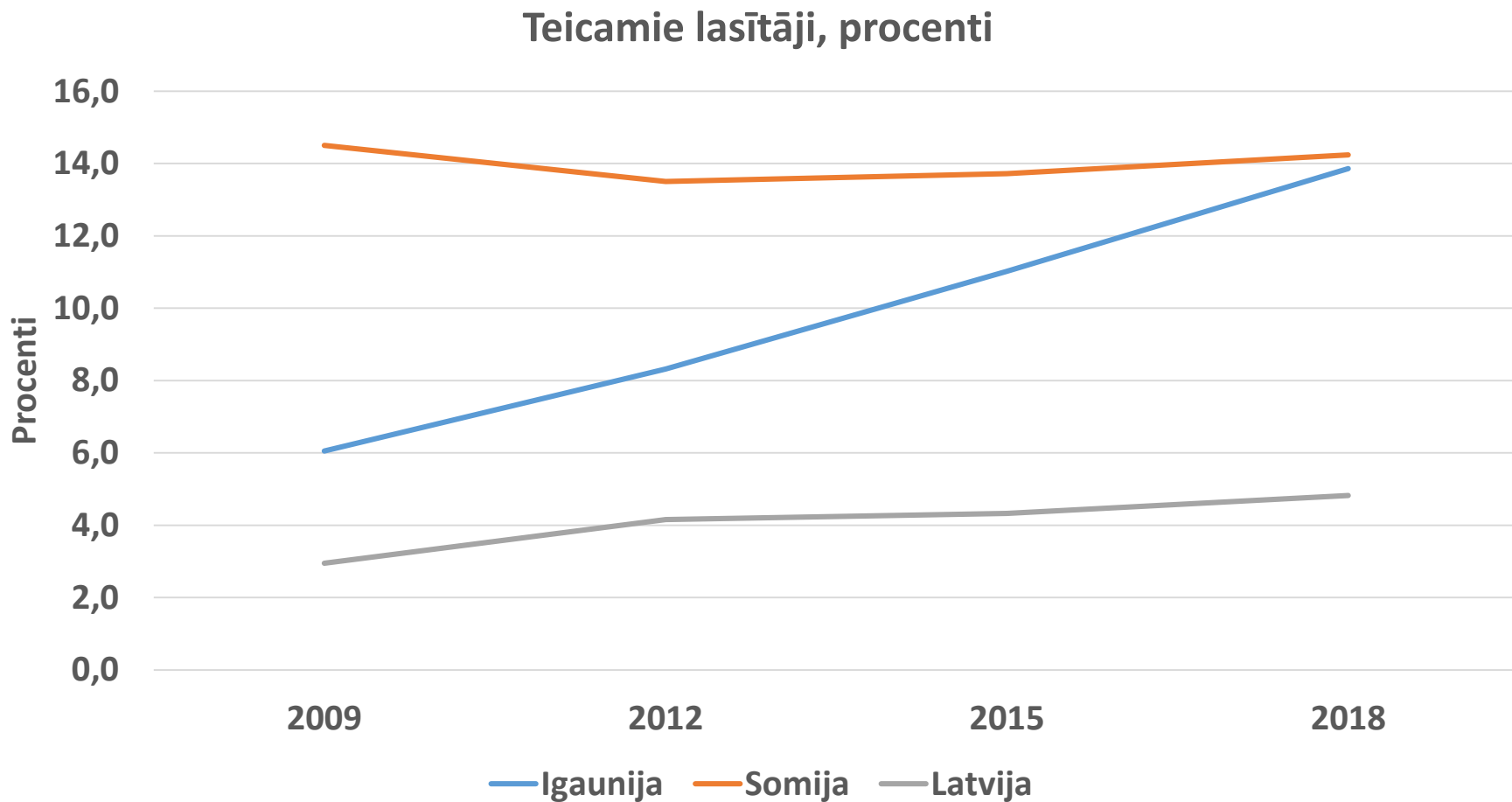

Latvijas, Igaunijas un Somijas vājie lasītāji, procenti, PISA 2009 – 2018

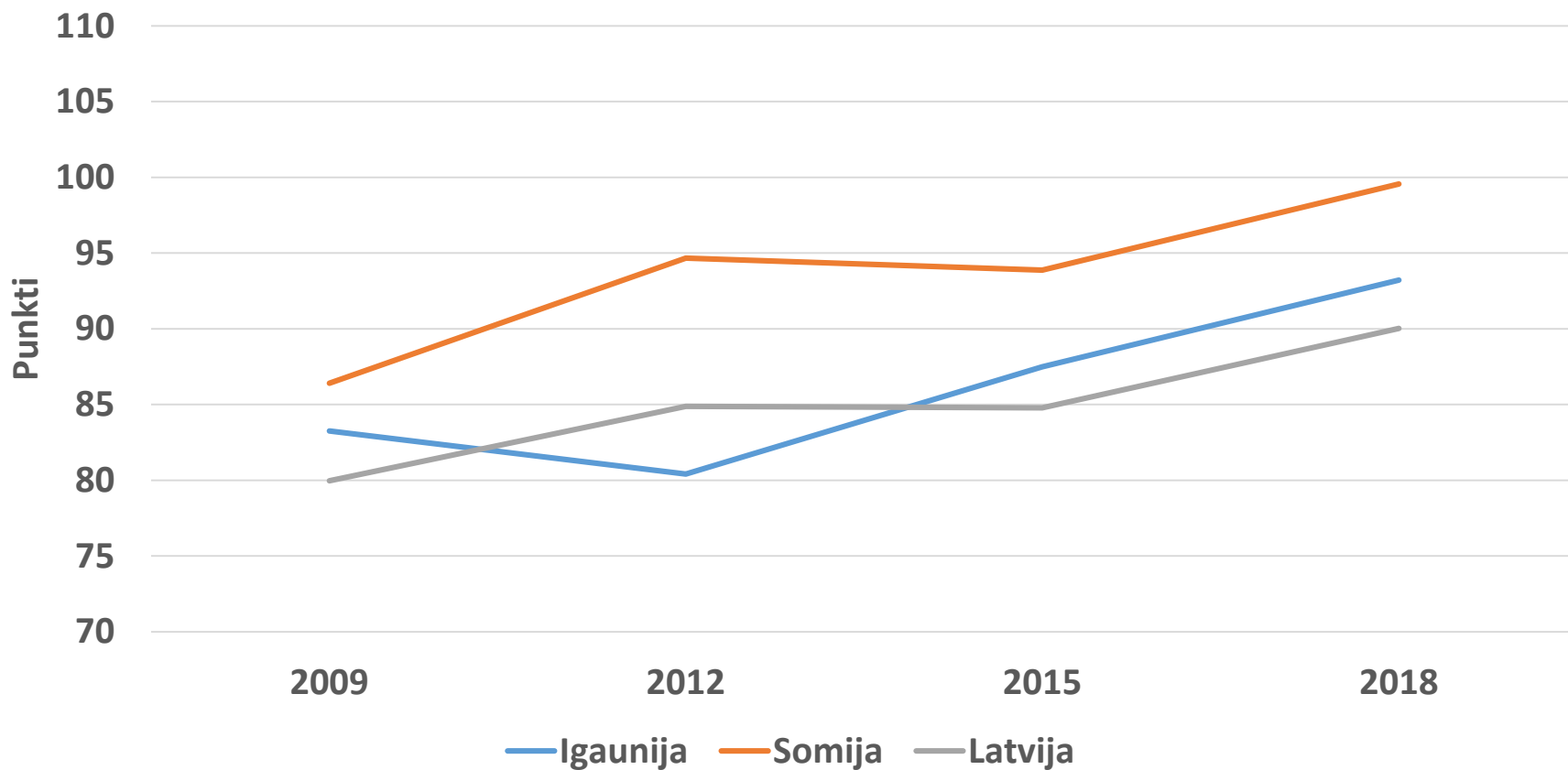
Vājie lasītāji – zem 2. kompetences līmeņa, lasīšanas problēmas apdraud turpmākās mācības

Latvijas, Igaunijas un Somijas teicamie lasītāji, PISA 2009 – 2018

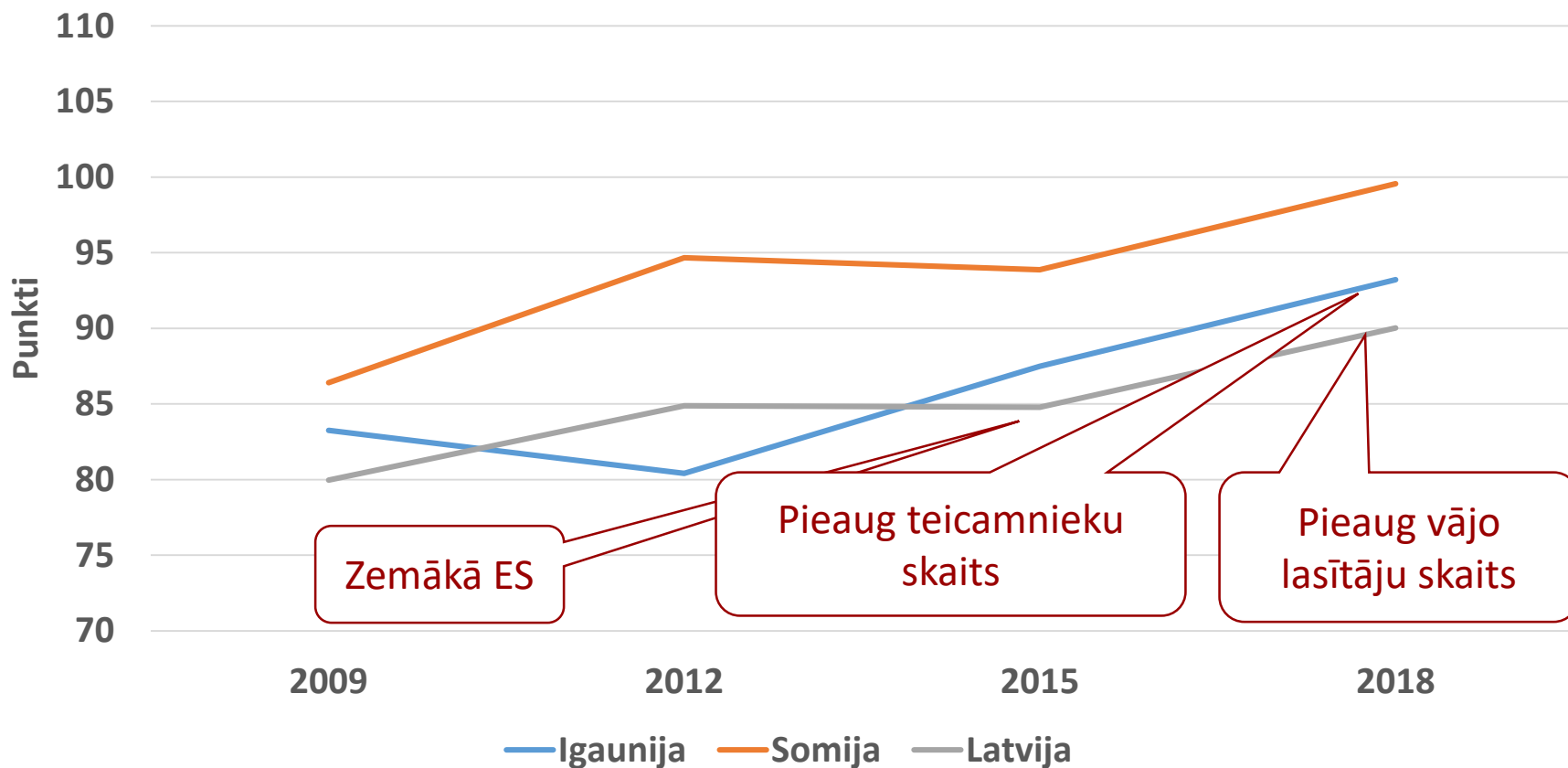
Latvijas, Igaunijas un Somijas skolēnu lasītprasmes sasniegumu standartnovirzes, PISA 2009 – 2018

Lasītprasmes sasniegumu standartnovirze, punkti

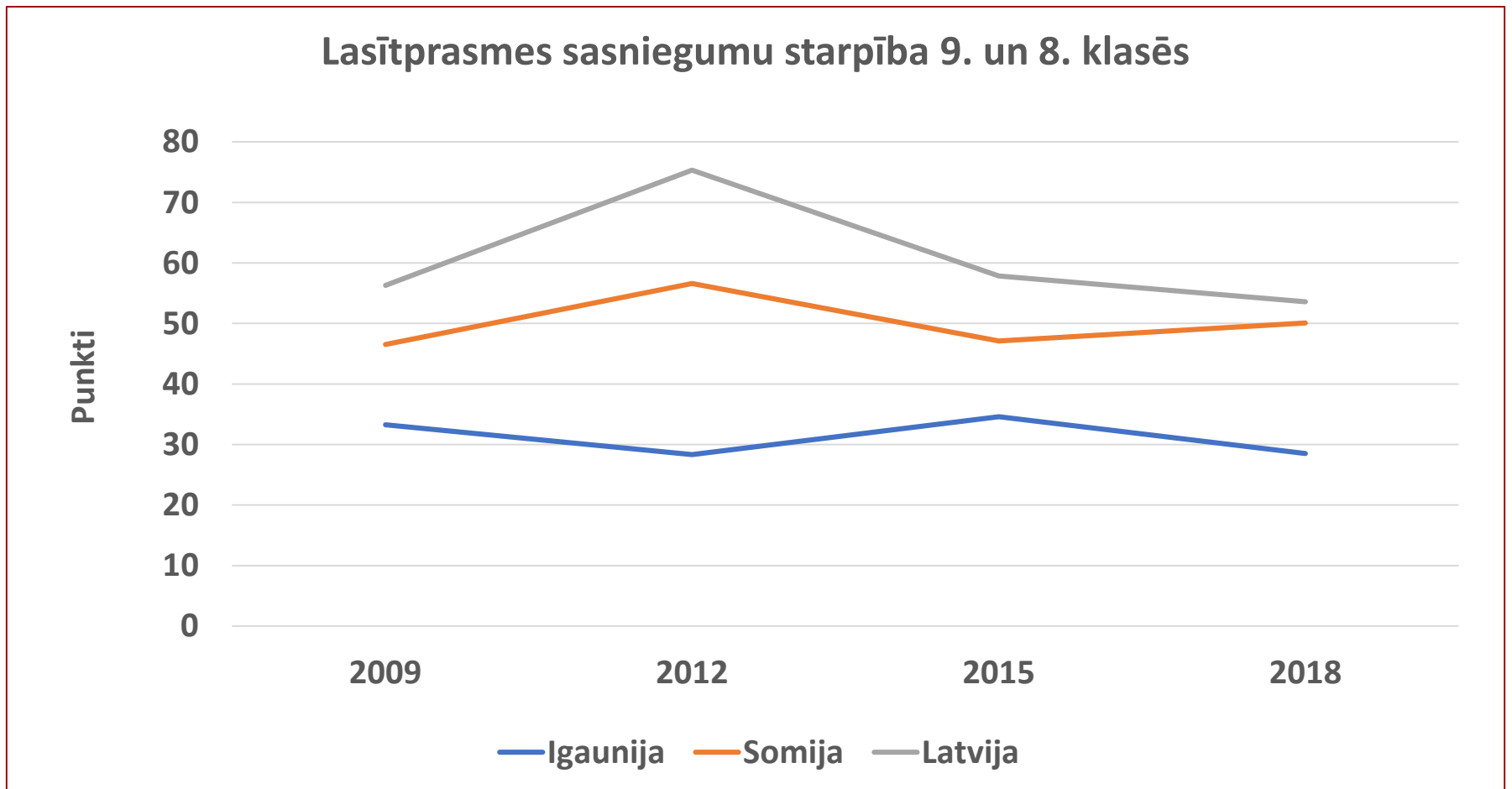

Latvijas, Igaunijas un Somijas skolēnu lasītprasmes sasniegumu standartnovirzes, PISA 2009 – 2018

Lasītprasmes sasniegumu standartnovirze, punkti

Lasītprasmes sasniegumu starpība 9. un 8. klasēs

2018

Apdzīvota vieta	ESCS	ESCS starpība ar lielām pilsētām	Lasīšanas sasniegumi	Sasniegumu starpība ar lielām pilsētām	Skolēnu skaits procentos
IGAUNIJA					
Ciems	-,19	,56	517 ↑	19 ↓	23%
Neliela pilsēta	-,03	,40 ↑	516 ↑	21	20% ↓
Pilsēta	,08	,29	517 ↑	19 ↑	26% ↑
Liela pilsēta	,36		537 ↑		31% ↑
Vidēji	,08		523 ↑		
SOMIJA					
Ciems	,00	,45	510 ↓	17	7% ↓
Neliela pilsēta	,16	,30	516 ↓	11	24% ↓
Pilsēta	,29	,16 ↓	518 ↓	10 ↑	36%
Liela pilsēta	,46		527 ↓		33% ↑
Vidēji	,30		520 ↓		100%
LATVIJA					
Ciems	-,49	,74	446 ↓	52 ↑	20% ↓
Neliela pilsēta	-,11	,36	467 ↓	31 ↑	21%
Pilsēta	,10	,14 ↓	482 ↓	16	29% ↑
Liela pilsēta	,25		498 ↓		30%
Vidēji	-,02		476 ↓		100%

Kopsavilkums

- Visās trijās valstīs ekonomiskā labklājība ir pieaugusi, tomēr atšķirīgos tempos. Visievērojamākā izaugsme bija Igaunijā. Iespējams, ka valsts ekonomiskajai attīstībai “esot uz viļņa”, arī strauji attīstījās citas jomas, to skaitā arī skolēnu sasniegumi.
- Iedzīvotāju skaits aplūkojamās valstīs iepriekšējo gadu laikā ir samazinājies, Latvijā – ievērojami. Īpaši tas attiecas uz jauniešu skaitu – tas Latvijā samazinājies apmēram par 30%. Samazinoties skolēnu blīvumam, radās problēmas reorganizējot / nereorganizējot skolas.
- 9. klasē mācās lielākā daļa pētījumu dalībnieki – 2018. gadā 86% Somijā un Latvijā, 76% Igaunijā. Kopš 2009. gada Igaunijā un Latvijā ievērojami – apmēram 4 reizes – samazinājies skolēnu skaits septītajās klasēs.

- Vidējie lasīšanas sasniegumi laika posmā no 2009. gada līdz 2018. gadam Igaunijā ir ievērojami pieauguši, Latvijā un Somijā – kļuvuši nedaudz zemāki.
- Vājo lasītāju skaits mums ir divas reizes lielāks nekā Igaunijā un Somijā
- Teicamo lasītāju skaits mums ir trīs reizes mazāks nekā Igaunijā un Somijā
- Mums ir vislielākā sasniegumu starpība starp 8. un 9. klases skolēnu sasniegumiem.
- Ja 2018. gadā Latvijas skolēnu vidējie sasniegumi bija par 40 punktiem zemāki nekā Igaunijā un Somijā, tad astoto klašu skolēnu sasniegumu starpība ar Igauniju ir 70 punkti.
- Skolēnu sasniegumu izkliede pieaugusi visās trijās valstīs, bet dažādu faktoru ietekmē

- Lielākoties skolēnu sasniegumi ir cieši saistīti ar dzīves vietas lielumu. Igaunijā 2018. gadā skolēnu sasniegumi ciemos, nelielās pilsētās un pilsētās neatšķirās, neskatoties uz lielajām SES atšķirībām. Tas norāda uz sasniegto ļoti augsto vienlīdzīgas izglītības līmeni.
- Skolu konkurences saistība ar skolēnu sasniegumiem nav viennozīmīga. Vidēji augstāki sasniegumi ir skolās, kurām konkurence ir divas vai vairākas skolas. Tomēr 2018. gadā Igaunijā augstāki sasniegumi bija tieši tajās skolās, kurām nav konkurence.
- 2018. gadā Igaunijā 44% skolu direktoru norāda uz skolotāju trūkumu, un 32% uz atbilstošu un kvalificētu skolotāju trūkumu. Latvijas skolu direktori situāciju redz optimistiskāk (26%; 9%). Ņemot vērā skolēnu sasniegumus, iespējams, ka Igaunijas skolu direktoriem ir augstākas prasības pret skolotājiem.

Paldies par uzmanību!

Lasītprasmes sasniegumu un to kontekstu izmaiņas PISA pētījumos

Andrejs Geske

***Latvijas Universitāte
Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultāte
Izglītības pētniecības institūts***

Latvijas Universitātes 81. starptautiskā zinātniskā konference